

V Praze dne 1. dubna 2016

JUDr. Jan Mach

Níže: Přehled trestných činů podléhajících oznamovací povinnosti a povinnosti překazit trestný čin bez ohledu na povinnou mlčenlivost zdravotnického pracovníka.

Povinná mlčenlivost a ochrana osobních údajů ve zdravotnictví na straně jedné a oznamovací povinnost a povinnost překazit trestný čin dle trestního zákoníku na straně druhé.

Setkáváme se s dotazy klientů týkající se povinné mlčenlivosti a ochrany osobních údajů ze strany zdravotnických pracovníků na straně jedné a povinnosti oznámit a překazit trestný čin na straně druhé.

Na žádost některých klientů k tomu podáváme jednak informaci a jednak přesný výčet trestných činů, které podléhají oznamovací povinnosti a povinnosti překazit trestný čin.

Podle § 51 odst. 2 písmeno d) zákona č. 372/2011 Sb. v platném znění:

Podle tohoto ustanovení se za porušení povinné mlčenlivosti nepovažuje sdělování údajů nebo jiných skutečností pro potřeby trestního řízení způsobem stanoveným právní předpisy upravujícími trestní řízení; za porušení povinné mlčenlivosti se rovněž nepovažuje sdělování údajů nebo jiných skutečností při plnění zákonem uložené povinnosti překazit nebo oznámit spáchání trestného činu.

Z uvedeného ustanovení je zřejmé, že pokud se zdravotnický pracovník setká s případem, který podléhá oznamovací povinnosti nebo povinnosti překazit trestný čin podle trestního zákoníku, není vázán povinnou mlčenlivostí, ale je naopak povinen trestný čin oznámit nebo překazit.

Je třeba důrazně upozornit na skutečnost, že pokud by zdravotnický pracovník nesplnil povinnost oznámit nebo překazit trestný čin, dopustil by se tím sám trestného činu, který je ohrožen trestní sazbou odnětí svobody až na tři léta. Oznamovací povinnosti a povinnosti překazit

restný čin podléhá ovšem pouze závažné restné činy taxativně uvedené v ustanovení § 367 a 368 restního zákoníku, které dále taxativně uvedu:

Trestné činy podléhající oznamovací povinnosti:

Podle § 368 odst. 1 restního zákoníku, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný spáchal restné činy v tomto ustanovení výslovně uvedené, tak jak bude uvedeno dále a takový restný čin neoznámí bez odkladu státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta; stanoví-li tento zákon na některé z těchto restných činů rest mírnější, bude potrestán oním restem mírnějším. Podle ustanovení § 368 odst. 2 restního zákoníku, kdo spáchá restný čin uvedený v odstavci jedna, není restný, nemohl-li oznámení učinit, aniž by sebe nebo osobou blízkou uvedl v nebezpečí smrti, ublížení na zdraví nebo jiné závažné újmy restního stíhání.

Podle ustanovení § 368 odst. 3 restního zákoníku oznamovací povinnost nemá advokát nebo jeho zaměstnanec, který se dozví o spáchání restného činu v souvislosti s výkonem advokacie nebo právní praxe. Oznamovací povinnost nemá také duchovní, registrované církve a náboženské společnosti s oprávněním k výkonu zvláštních práv, dozví-li se o spáchání restného činu v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo v souvislosti s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství. Oznamovací povinnost restného činu obchodování s lidmi a zbavení osobní svobody nemá též osoba poskytující pomoc obětem restných činů.

Výčet restných činů podléhajících oznamovací povinnosti je následující:

(tučným písmem jsou označeny restné činy, se kterými se zdravotník může při výkonu svého povolání zejména setkat)

Trestný čin vraždy § 140, těžké ublížení na zdraví §145, mučení a jiné nelidské a kruté zacházení § 149, obchodování s lidmi § 168, zbavení osobní svobody § 170, brání rukojmí § 174, zneužití dítěte k výrobě pornografie § 193, **týraní svěřené osoby § 198, padělání a pozměňování peněz § 233, neoprávněné opatření padělání a pozměňování platebního prostředku § 234, neoprávněná výroba peněz § 237, porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití § 262, porušení povinnosti při vývozu zboží a technologií dvojího užití § 263, provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence § 265, porušení povinností v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem § 266, obecné ohrožení § 272, vývoj, výroba a držení zakázaných bojových prostředků § 280, nedovolená výroba a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky § 281, nedovolená výroba držení**

jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu § 282, získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem, civilním plavidlem a pevnou plošinou § 290, zavlčení vzdušného dopravního prostředku do ciziny § 292, vlastizrady § 309, rozvracení republiky § 310, teroristického útoku § 311, teroru § 312, sabotáže § 314, vyzvědačství § 316, ohrožení utajované informace § 317, válečné zrady § 320, přijetí úplatku § 331, podplácení § 332, účasti na organizované zločinecké skupině § 361 odst. 2 a 3, genocidia § 400, útoku proti lidskosti § 401, apartheidu a diskriminace skupiny lidí § 402, přípravy útočné války § 406, použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje § 411, válečné krutosti § 412, persekuce obyvatelstva § 413, plenění v prostoru válečných operací § 414, zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků § 415 odst. 3 – všechna ustanovení se týkají trestního zákoníku.

Nepřekazení trestného činu:

Kdo se důvěryhodným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá některý z dále uvedených trestných činů a dokončení takového trestného činu nepřekazí, bude potrestán odnětí svobody až na tři léta; stanoví-li tento zákon na některý z těchto trestných činů trest mírnější, bude potrestán oním trestem či mírnějším.

Podle odstavce dvě téhož ustanovení, kdo spáchá čin uvedený v odstavci jedna, není trestný, nemohl-li trestný čin překazit bez značných nesnází, nebo aniž by sebe nebo osobu blízkou uvedl v nebezpečí smrti, ublížení na zdraví, jiné závažné újmy nebo trestního stíhání. Uvedení blízké osoby v nebezpečí trestního stíhání však nezbavuje pachatele trestní odpovědnosti, týka-li se nepřekazení trestného činu, vlastizrady, rozvracení republiky, teroristického útoku, teroru, sabotáže, vyzvědačství, genocidia, útoku proti lidskosti a apartheidu a diskriminace skupiny lidí, přípravy útočné války, použití zakázaného bojového prostředku, nedovoleného vedení boje, válečné krutosti, persekuce obyvatelstva, plnění prostoru válečných operací a zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků. Podle § 367 odst. 3 překazit trestný čin lze i jeho včasným oznámením státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu.

Výčet trestných činů, na které se vztahuje povinnost překazit trestný čin:

(tučným písmem jsou označeny trestné činy, se kterými se zdravotník při výkonu svého povolání může zejména setkat)

Jde o všechny trestné činy, které podléhají oznamovací povinnosti a jsou uvedeny shora, kromě těchto trestných činů jde ještě o následující další trestné činy:

Zabití § 141, nedovolené přerušení těhotenství bez souhlasu těhotné ženy § 159, neoprávněné odebírání tkání a orgánů § 163, zavlečení § 172 odst. 3 a 4, loupež § 173, braní rukojmí § 174, vydírání § 175 odst. 3 a 4, neoprávněné nakládání s osobními údaji § 180 odst. 4, znásilnění § 185, pohlavní zneužití § 187, zneužití dítěte k výrobě pornografie § 193, krádež § 205 odst. 5, zpronevěra § 206 odst. 5, podvod § 205 odst. 5, pojistný podvod § 210 odst. 6, úvěrový podvod § 211 odst. 6, dotační podvod § 212 odst. 6, podílnictví § 214 odst. 3 a 4. legalizace výnosu trestné činnosti § 216 odst. 4, padělání a pozměňování peněz § 233, zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby § 240 odst. 3, zneužití informace a postavení v obchodním styku § 255 odst. 4, poškození finančních zájmů Evropské unie § 260 odst. 5, porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití § 262, nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými, psychotropními látkami a jedy § 283, ohrožení utajované informace § 317, násilí proti orgánu veřejné moci § 323 odst. 3 a 4, násilí proti úřední osobě § 325 odst. 3 a 4, násilné překročení státní hranice § 339 odst. 2 a 3, organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice § 340 odst. 4, vzpoura vězňů § 344, účast na organizované zločinecké skupině § 361 odst. 2 a 3, neuposlechnutí rozkazu § 370 odst. 2 a 3, zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti § 377 odst. 2 a 3, porušení práv a chráněných zájmů vojáků stejné hodnosti § 382 odst. 3 a 4, zběhnutí § 386, ohrožení morálního stavu vojáků § 392 odst. 2, styky ohrožující mír § 409.

Poznámky:

- **Překazit trestný čin lze též jeho včasným oznámením policii nebo státnímu zastupitelství.**
- **Je třeba mít doklad o tom, že případ byl policii nebo státnímu zastupitelství oznámen, například kopii protokolu o oznámení. Nestačí tedy jen telefonát.**
- **Oznámit případ je nutno prokazatelně buď policii, nebo státnímu zastupitelství, nikoli například pouze orgánu sociálně-právní ochrany dětí, jde-li například o týrání svěřené osoby.**
- **Pohlavní zneužívání a znásilnění nepodléhají oznamovací povinnosti, ale pouze povinnosti překazit trestný čin. Pokud k trestnému činu již došlo a nepokračuje (například pohlavní zneužívání), nelze jej již překazit a za situace, kdy nepodléhá oznamovací povinnosti jej již nelze oznámit.**
- **Ostatní trestné činy nepodléhající oznamovací povinnosti nebo povinnosti překazit trestný čin podléhají povinné mlčenlivosti ve zdravotnictví. Poskytnout o nich informace v trestním řízení lze jen se souhlasem soudce (§ 8 odstavec 5 trestního řádu).**